

פרוטוקול מס' 1 / ד

מישיבת ועדת החינוך והתרבות, מיום ג'
י"ג באשון תשט"ו (9.11.54), בשעה 11.00.

- בריאות: חברי הועדה: ש. פרטיץ - היו"ר
 מ. אונג
 א. כלפון
 א. ברט
 מ. ארם
 ש. כפרית
 י. סמילנסקי
 ש. גרילי
 ד. נצר
 א.ר. נאור

סודנים: שר החינוך והתרבות פרופ' ב. דינור
 סר שריד - מ"ס מנהל מסוד החינוך
 גב' טשר- היועצת המשפטית למסוד החינוך

- סדר-היום: 1. דו"ח נציגי מסוד החינוך על מערכת החינוך
 בשנת הלימודים תשט"ו;
 2. ענין אגירת הסטודנטים.

היו"ר ש. פרטיץ: הרשו לי ראשית כל לברך את כולכם לשונכם
 לעבודה בכנסת ובוועדת החינוך.
 ביחד עם זאת הרשו לי לשלוח בשמכם ברכת האלמה לחברנו ד"ר בוגר, שהוא
 חולה מעד וזקוק לרחמים רבים. אני חושבת שברכתנו בשעה זו תיתן לו את
 העידוד שצדק בטוב כזה זקוק לו.

ישנה עוד חורה בעימה, לברך את חברנו
 י. סמילנסקי אשר חזר משליחתו בחו"ל ומצטרף טוב לסודת חברי הועדה
 לחינוך והתרבות.

הרשתי לעצמי לבקש את סר שריד, מ"ס מנהל
 מסוד החינוך, למסור לנו סקירה על מערכת החינוך בשנת הלימודים תשט"ו.
 יחד עם זאת אני חייבת למסור לחברי הועדה שקבלתי 3 פניות לדיונים
 דחופים בכמה בעיות:

א) בעיית האופרה; אנשי האופרה ביקשו את
 הועדה לתת להם אפשרות להסמיע את דבריהם בישיבה הראשונה של הועדה לאחר
 הפגרה. הרשתי לעצמי להזמין אותם לפחד בבוקר, לישיבה השניה של הועדה.

ב) פנה אלינו חבר הכנסת ברטן וביקש להעמיד
 לדיון דחוף את בעיית הסטודנטים בפקולטה לרפואה. הבעיה היא, על פתיחת
 הפקולטה לרפואה, בד בבד עם הפקולטות האחרות. כמו כן הודיע לי סר
 צידון, שנתקבל מברק על ידי נשיאות הכנסת, מאגודת הסטודנטים, אשר מבקשת
 להעמיד את הבעיה לדיון דחוף. באותו יום קיבלתי גם מכתב דחוף, בו מבקשת
 ועדת החינוך להתערב ולהעמיד על סדר-יומה של הישיבה הראשונה את הבעיה הזו.
 אמס קבלתי בביתו משלוח של סטודנטים ושותפתיהם. אמרתי לסטודנטים שטכיון
 שיש בקשה כזו, אני אורה ליד ועדת החינוך. אולם יחד עם זאת מסרתי להם
 את דעתי הפרטית, שלא היתה באותה שעה דעת סיעתי, הם בכל זאת ביקשו סני
 שבישיבת הועדה אני אורה את ענינם.

כמו כן הבטחתי לסגרת הסטודנטים לוחקת עם-שלטונות המוניציפליים. התקדמתי עם מרות סזר והוא סטר לי שבטמלה ד נתקיימה ישיבה, בהשתתפות 3 שרי מטלה, של הועדה המיעצת לענין שכר הלימוד, ופה אחד הוולט לאמר את ההחלטה הקודמת ולא ללכת ליום ויתוריה. לאחר שהמוניציפליים והטכניון הבטיחו שאף סטודנט לא ישאר מחוץ לכותלי-הסטודות האלה בגלל מי יכולתו לשם שכר לימוד, אני מוכבת שאין כל מקום לדיון נוסף.

נוסף על כך אני מוכרחה להוסיף ולומר שעמדה זו של הסטודנטים לרפואה איננה תופסת כלל, משום שהדרישה של המוניציפליים היא לשלם את התשלום הראשון בלבד, ואם הסטודנטים מושבים שיגיעו לזרי כך שברבות הימים יורד השכר, הרי התשלום ששילמו הוא על חשבון, ומסילא לא יפסידו כלום. ואם סטודנטים בטרומים הם שהשכר לא יוקטן, הרי מלחמתה היא לשם נצחנות ולא יוסר. הסברתי להם זאת ולא היה להם מה להשיב. הם דיברו על מאבם הכלכלי הקשה. סברתי שזו בעיה אחרת. אנו עומדים כעת בדיון על תקציב אבא וברמה שה אפשר לעשות. אולם לי ברמה שטמלה זו יצאה מסטודנטים ואין אנו יכולים לדון בבעיה.

לפני שנעבור לסדר היום ברצוני להביא בפני הועדה עוד ענין. ד"ר דימלט נתבקש על ידי סיעתי להחליף את ד"ר בוגר בוועדת החינוך; אולם לצערי הרב אין הוא יכול להתפנות ביום ג' לישיבת הועדה לחינוך ותרבות כיוון שהוא חבר ועדת החוץ והבטחון המתכנסת באותו יום ובאותה שעה. שאלתו של ד"ר דימלט היא, האם זה יקשה על חברי הועדה לסגור את מועד הישיבה ולהחליף ב-830 במקום ג-11.00.

ד. נצרי:
ישיבת הועדה לשירותים צבוריים מתקיימת באותו יום בשעה 8.30 שעות ישיבה, היו ד"ר שלה, ד"ר אלסטן, הוא גם חבר ועדת החוץ והבטחון, על כן לא תוכלנה הברות ועדת החינוך, שהן גם חברות בוועדה לשירותים צבוריים, להשתתף בישיבת ועדת החינוך עם סגרת הישיבה תוקדם.

היו"ר ש. פרטיץ:
אני מציעה שראשית כל נשמע את סקירת סר סריד על מערכת החינוך בינת השט"ו. סר החינוך והתרבות הבטיח לבוא לישיבת הועדה בשעה 12, אז נוכל לשאול אותו בקשר לשאלת שביתת הסטודנטים.

סר סריד:
אני מביא לפניכם סקירה על דרך פתיחת סוסדות החינוך ועל המצב הקיים כרגע בעיקר בשטח החינוך היסודי. הכרזתה היא לבתי ספר יסודיים וגני ילדים, ובעוד שבוע אני מקווה שאוכל למסור דברים נוספים על בתי הספר לנוער עובדים ועל סגרי סוגי סוסדות החינוך.

השנה
אתחיל בזה, שלשמתנו נפתחו בתי הספר וגני הילדים בטווע הקבוע מראש, ב-8 לספטמבר, בכל הארץ. כל בתי הספר נפתחו בטווע זה פרט-5-6 סוסדות שלא נפתחו בגלל סיבוכים טקטיים שונים. ואני סאד מצטער שהעבודות סצא לבכון לאיין דווקא את סספר הסוסדות האלה שלא תחו. בעתונות דובר על שלושה ארבעה בתי ספר שסספר תלמידיהם הגיע בערך ל-100, שפתיחתם התעכבה ולא דובר על רוב בתי הספר שנפתחו בטווע.

גני הילדים נפתחו כולם, מחוץ למקומות מסויימים, בהם הרישום לא היה ידוע לנו. אתם בודאי שמעתם שהרישום במקומות רבים לא נערך כסדרו ומנו לא ידענו כמה גבנות לשלוח למקומות אלה. על כן פתחנו את הגנים בהדרגה, לפעמים שלחנו גבנות נוספת עד אשר התרכזו הילדים ונפתחה כחה. אולם בהרבה רשויות מקומיות המצב לא היה כזה והגנים נפתחו עם רישית שנת הלימודים.

כיצד נפתחו בתי הספר? - אתם זוכרים את הממצאים שעשינו בקשר להחלצות טורים ליטובי ספר. הגיוס אשר הכריז עלינו מרכז הטורים, ועשה את מיטב יכולתו על מנת להגיע למספר מסויים של טורים, גיוס זה לא הוכתר בהצלחה. מספר הטורים אשר התנדבו מרצונם הטוב לא הגיע ליותר מ-15-20 טורים. הוקמה ועדה מסומפת של מסרד החנוך ומרכז הטורים, אשר קבעה, מי צריך ללכת, כי היה זה למעשה גיוס במידה שלא רצו להתנדב. נערכה רשימה של 120 מורה, אשר הטילו עליהם להחליץ. הרשימה הורכבה על פי עקרונות סגרי הוספיטאריים - היא הביאה בחשבון לא להטיל על אם לעזוב את

מספחתה וללכת לישוב ספר, לא הטילה על אב לעבור לישוב שאין בו בית ספר סתמים לילדים; הביאה בחשבון רק רוקים ורוקות שיש להם לפחות חמש שנות נסיון הוראה, ושהינם טורים מוסמכים; לא רצינו לשלוח טורים בלתי מוסמכים. אולם כאשר נקבעה הרשימה התחילו להגיע ערעורים והיו אינסטנציות רבות שבדקו את הערעורים, בכל אינסטנציה מספר הערעורים גדל ומספר המקרים של הענות לערעורים גדל גם כן, התחיל לחץ מכל טיבי צדדים - ידידים, קרובים, עסקנים וכו' - לשחרר מקרה זה או אחר. בסופו של דבר נשאר מספר ידוע של ערעורים אשר בכל זאת נדחו. נדמה לי שמספר זה הטתכם ב-50 - 40 מקרים, אולם גם אלה לא הסכימו ללכת ומנחנו נאלצנו להפסיק את עבודתם. הם מתהלכים כעת בלי עבודה, כאשר לא הסכימו לעבוד בישובי ספר. יתכן שמתוככם מספר ידוע הסתננו והסתדרו בכל זאת בעבודת הוראה - כי אין לנו אפשרות לפקח על כל מקרה ומקרה בכל המזורים בארץ - אולם אפשר לסכם את הפרטה בכך שהגיוס הזה לא הצליח. הגענו לידי הכרה שפרטת הגיוס הסתיימה, ואין אנו מוכנים להתחיל מחדש בגיוס טורים מתנדבים. יש בדעתנו להעביר ענין זה למסלול של סדור עבודה רגיל, מבלי להפוך את זה למן קרבן גדול, כשצריך טבל אחד לבקש את הסכמתו, אלא נטיל על מפקחי המחוזות שיציעו, בשעת הסידור, למורה פלוני או אלמוני, ללכת למקום זה או אחר, כי רק אם ישנה עבודה בשבילן. כמובן שיהיו נשירות, אבל להכריז על גיוס ולהכשל - אין בזה ערך.

קבלנו מהצבא רשות לגייס מתוך בוגרות

המסינר השנה כ-90 בחורות, אשר עבודתן תחושב כשירות בצבא. למעשה יהיו קצת פחות ט-90 טורות, כי בינתיים חלק מן הבחורות החליט ששוב לו יותר ללכת לצבא ולא ללכת לעבודת הוראה, וחלק שני בינתיים התחתן. אנו מעריכים כרגע שמספר הבחורות האלו מגיע ל-75 - 70, אשר נפצאות בישובי ספר ועובדות בהוראה. הודות לבוגרות אלו נשתנה פני החינוך בהרבה ישובי ספר. לפניכם היתה במקורות אלה תופעה מוזרה, כאשר טחוף לזה שהיו טורים בלתי מוסמכים, היו תופעות שמורה בלתי מוסמך נכנס לעבוד בכתה א', מורה שאין לו כל ידיעה כיצד לטפל בגיל רך זה. כיום שבמרכזים יש תופעה של רבוי טורות, בישובי הספר הטוב הוא הפוך - כמעט לא היו טורות. הטורות אשר באו עכשיו למקורות אלה נכנסו ראשית כל לכיתות הנמוכות, ואשר כעת לראות בישוב ספר מורות שאמנם אין להן נסיון גדול, אבל לעומת זאת קבלו הרבה תורה ויש להן רצון טוב להצליח. זה שינה קצת את פני הדברים בבתי ספר אלה ואף רבו הודעות מפקחי המחוזות על הדרישות הרבות מצד המורות החדשות.

עם כל השיפור שחל בצבא, אנו בכל זאת עומדים

ברגע זה בפני טעב של טחפור במורים. הטחפור טורגט בעיקר בבתי הספר המלכתיים-דתיים. לפני דו"ח שקבלנו ממפקחי המחוזות חסרים ברגע זה כ-60 טורים. אני מדגיש ברגע זה, מפני שאנו חיינו טוב בתקופה של עליה, באים ילדים, על כן ברור שהטעב שחייבה זה יהיה קשה יותר כאשר בשנה לעברה, טחום שתהליך פתיחת בתי-הספק וכמות חדשות לא יפסק במשך כל השנה. אנו נצטרך במשך כל השנה לפתוח בתי-ספר, או כמות בבתי ספר קיימים. טעטים המקורות שהילדים החדשים יוכלו להקלט בכיתות הקיימות, כי יש הבדל ברמת ידיעת העברית בין אלדל העולים הנמצאים בארץ ובין הילדים הפגיעים עם כל עליה. מתוך 60 טורים החסרים כ-40 מתייחסים לבתי ספר מלכתיים-דתיים ו-20 לבתי ספר מלכתיים. עד היום אנו שולחים טורים לנגב ולצפון, תהליך זה לא נפסק בעקבות פנייתנו לצבא, שאנו מוכנים להכניס אנשים חדשים להוראה. המועמדים להוראה טופיעים בפני ועדות מינוחת, אשר על ספק שיחה בודקת את ידיעות המועמד בעברית והשכלתו הכללית. למועמדים המתאימים תינתן אפשרות להשלים את השכלתם ולקבל הטמכה. אני רוצה לציין כי תהליך זה נספק עדיין וכל הפונים לוועדה, הנמצאים כשרים לתפקיד, טופנים לדרום או לצפון.

אנו פתחנו בחודש זה, ב-2 לנובמבר, את שלוש

הקורסים שהודענו עליהם לפני הפגרה. הקורסים האלה נועדו להכשיר טורים. אנו נקרא לקורסים אלה מדרשה חד שנתיית להכשרת טורי כפר, שלטת החדשות האלה נפתחו בבאר-שבע, בנהלל ובקייבוץ יבנה. זו האחרונה תהיה צמודה לסמינר הקיצי במקום. בנהלל הקורס מתקיים בבית אל יעזר שהוקם על ידי תנועת המושבים. הלומדים קיבלו חדרי לימוד וגם פנימיה. חדרי לימוד ופנימיה יש גם בבאר-שבע, הם נמסרו על ידי משרד העבודה. בקורסים אלה לומדים 80 מורה אשר מקבלים בעת לימודם משכורת טלחה. אלה הם טורים מסיים, שלימדו כבר וכעת משתלמים ומתחייבים לחזור לכפר לאחר סיום הקורס. ואנו נקפיד על כך שלא תינתן להם אפשרות לעבור מהספר לעיר לאחר הכשרתם.

גייטנו הרבה כוחות פעולים ללמד את הטורים

האלה. הדבר לא היה קל, מפני שאין טורים בבאר שבע, גם לא בנהלל וביבנה. היו כאלה שהלכו לעבוד בעבודה זו מתוך התנדבות, מתוך ראיית המפעל הזה כמפעל חשוב. בבאר שבע מרכז הקורס על ידי בנו של מרופטור טיטון. או טרים לי קהוא מור-חמד שעושה עבודה זו כאיש הרואה בזה תפקיד חשוב.

כל הטורים הם בני עדות המזרח, חלק מתוך הישובים עצמם. יש ביניהם יוצאי 10 ארצות - פרס, הודו, צפון אפריקה וכו'.

הקורס בנהלל מרוכז על ידי מר פרוידנברג, האיש שעמד בראש המדרשה לטורי עם, והוא העמיר את כל הציוד והטכניקה לנהלל. הוא קיבל את הסכמתם של מרצים ופרופסורים מהאוניברסיטה לבוא ולהרצות בקורס.

גם ביבנה הסגב אינו שונה, נמצאים טורים ומדריכים מתאימים בטקום טעום שהקורס צמוד לסטינר הקיים. אנו קבענו תוכנית גדושת שעות ומשתדלים למסור ככל האפשר יותר חומר לטורים. אנו משקיעים בזה הרבה כוונות טובות, וגם אמצעים כספיים, וטקורים שהמפעל הזה יצליח וזו תהיה התחלה שיהיה לה הסך בשנים הבאות. הלימודים בקורסים אלה נטעמים שנה, ובינתיים מוחלפים הטורים הלומדים על ידי בוגרות הסטינר הסנה, שהגענו לידי הסדר עליהן, כפי שמסדתי, עם מסד הבטחון. הטורות האלו, שאחר שתקופת הוראתן בישובי ספר נחלתה לטורות בצבא, מקבלת משכורת חלקית בלבד, שנקבעה בטכום של 80 ל"י לחודש.

אמסור כעת קצת ידיעות סטטיסטיות חשובות -

תוצאות הרישום. כבר מסרתי פעם מספרים שהיו מוזרים, ואז הסתייגתי באומרי שאלה מספרים ראשוניים בלבד. גם המספרים שיש בידי כעת אינם סופיים - כי עד היום ישנם טקורות שלא הגישו לבו את תוצאות הרישום - אולם הם מתקרבים לאמת. ואלה המספרים בקטר לרישום ילדים בגיל 5 לגבי ילדים: גנים ממלכתיים - 20,664 ילדים (72%); גנים ממלכתיים-דתיים - 5,492 (18.6%); גנים מוכרים (בעיקר של אגודת ישראל) - 2847 ילדים (9.6%); לא הצהירו - 495 ילדים (1.6%). ילדים שהוריהם לא הצהירו על שום זרם אנו שולחים, לפי הנוהג הקיים, לבן הקרוב ביותר, בסך הכל נרשמו - 29,498 ילדים. אם נשווה מספרים אלה עם הנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לגבי שנתון זה, הרי השנתון של גיל 5 עומד על מספר של 35,180 ילד, ואם נרשמו קרוב ל-30 אלף ילדים, יוצא שהרישום הוא כמעט מלא, מפני שצריך להביא בחשבון שיש עדיין רשימות שטרם הגיעו לידינו, אולם הגיעו לרישום ולידיעתנו 83.8 אחוזים מכלל השנתון.

הרישום בגיל 6, כחה א': מתי ספר ממלכתיים -

21,630 (69.6%); בתי-ספר ממלכתיים-דתיים - 7,231 (23.3%); בתי ספר מוכרים - 2,216 (7.1%); סך הכל - 31,077 ילדים. אם נשווה מספר זה למספר השנתון, שהוא 34,205, יוצא שהגיעו לרישום ולידיעתנו 90.8%.

מספרים אלה לדעתנו מעידים שמעט כל הילדים הגיעו

לרישום - אם נביא בחשבון שיש כמה אלפים ילדים מטני השנתונים האלה שהם רשומים אבל הרישום לא הגיע אלינו. כמובן שיש אחוז ידוע של ילדים שלא נרשמו, יש ילדים דפקטיביים, או שהלכו לסטינר.

ברצוני למסור כעת מספרים על הגידול שחל בשנת

תשס"ו בהשוואה לשנת תשי"ד. לפי המפקד בתשי"ד למדו בבתי ספר יסודיים 199,431 ילדים; לפי אישורי התקן של שנת תשס"ו נרשמו כבר 214,631 ילדים; יוצא שיש גידול של 15,200 ילדים בבתי ספר יסודיים רשמיים. בשטח החינוך המיוחד המספרים הם: בשנת תשי"ד - 3,818 ובשנת תשס"ו - 4,049 (אם מספרים הם לפי אישורי התקן). בחינוך מיעוטים המספרים הם: בשנת תשי"ד - 23,898 ובשנת תשס"ו, כלומר גידול של 1,298 ילד. בסך הכל גדל מספר הילדים ב-16,729 ילדים. אנו מניחים שמספר זה יגיע ל-20 אלף בערך.

גמרו את בית הספר הממלכתי בשנת תשי"ד - 11,735;

גמרו בתי ספר של אגודת ישראל באותה שנה - 596 תלמידים; גמרו מוסדות סגורים (לפי הערכתנו) - כ-1000 תלמידים; יוצא שבטרם הכל גמרו בתי-ספר יסודיים בשנת תשי"ד - 13,331 תלמידים.

הרכב הגידול הוא: בשנת תשי"ד אוטרו בסך הכל

203,400 שעות עבודה, מזה לחינוך יסודי - 176,735 שעות עבודה. החשבון מדאה שמעט על כל ילד משקיעים שעת עבודה אחת. בשנת תשס"ו אוטרו כ-223 אלף שעות עבודה, בלי השעות לחינוך מיוחד - 194,034. מכאן אנו רואים שהגידול בשעות העבודה, משנת תשי"ד לשנת תשס"ו, בחינוך היסודי, הוא 17,299 שעות עבודה, או בערך 576 שעות. על סך נתונים אלה אנו חושבים לבסס את תקציבנו לשנה הבאה. אם נביא בחשבון שיש טורים שאנו מפחיתים להם שעות עבודה מפאת גילם, יוצא שאנו כבר אישרנו 600 שעות חדשות. הערכתנו היתה שנצטרך במסך שנה זו למסר עוד 750 - 700 שעות, ואנו באמת מתקרבים

למספר זה. אם לדבר על המספר הכללי של המורים, אנו כבר העברנו צוי
תשלום על כ-8000 מורים.

על מספר הילדים שנשארו בכיתות בסוף שנת תשי"ד,
מספר הישיבה הבאה.

היו"ר ש. פרסיץ:

אנו חוזרים לדון בשאלת הסטודנטים.
ראשית כל אני רוצה לברך את יו"ר החינוך עם
שובו למרץ. אני חפצה לקוות שגם בשנה זו אנו נעבוד בוועדה ברוח טובה כמו
שעבדנו בשנה שעברה, והדבר יהיה, בלי כל ספק, לתועלת החינוך.

אני מצטערת שאני צריכה לקדם את פני יו"ר החינוך
בשאלה שכמעט גילינה יורדת מסדר יומה של הוועדה ואינה נעימה ביותר. אמרתי
בתחילת הישיבה שיש כמה פניות בענין שביתת הסטודנטים, בלינין סאנר הכנסת
ברמן ומאגודת הסטודנטים, אשר פנתה בסברק לנשיאות הכנסת. כפי שאמרתי
קבלתי אתמול טלחות של סטודנטים ומסרתי להם את עמדותי, אמרתי להם שלפי
דעתי אין אפשרות להעלות את השאלה הזו שנית לדיון בוועדת החינוך מטעמים
פטרטיים אחד. תקציב החינוך לשנת התקציב 1954/55 נתאשר, הרזרבות אזלו,
ואם אנו נערער על ההטלחות של הוועדה המיעצת שמונתה לשם קביעת שכר הלימוד,
ואף אם הכנסת תקבל את חוות דעתנו, הרי נתבקש על ידה להרבות סקור לתקציב.
וכיוון שאין אנו רואים סקור כזה, אני רוצה את עמלנו כברכה לבטלה.

א. ברטון:

אני קבלנו את פניית היו"ר כדי לשמוע את עמדת
יו"ר החינוך בענין זה. אני חושב שעל הוועדה
לדון בענין זה, אבל ראשית כל עליה לשמוע מה בפני יו"ר החינוך.

יו"ר החינוך והתרבות ב. דינור:

לוועדה ידוע שהיה תקציב, ביררנו
את בעיות תקציב בתי הספר הגבוהים
בירור מדויק ביותר, על ידי ועדות על גבי ועדות, וכידוע, התבוא היה
שהתקציב יהיה סמוזן. הוועדה המיוחדת שהוקמה לענין שכר הלימוד שמעה ערויות
והציעה להעמיד את שכר הלימוד על 250 ל"י לשנה, ומספר זה היה די טוב. ס.
בקבדה, למשל, סילמים 450 דולר, וישנן עוד הרבה ארצות שבהן שכר הלימוד
הוא עוד יותר גבוה. יש אמנם הרבה אוניברסיטאות בעולם הנותנות סטיפנדיות
הסגיעות אף לכדי 60 אחוז, אולם בכל זאת ההצעה על 250 ל"י שכר לימוד היתה
טוב. בכל זאת החלטנו להוריד את השכר המוצע ולהעמידו על 200 ל"י.
פירוש הדבר - קיצצנו ברבע סיליון לעומת ההצעה המקורית. אין אנו רוצים
כל שנה לשנות את שכר הלימוד, ומאחר שבטכניון גם בשנה החולפת שילמו
הסטודנטים שכר לימוד של 200 ל"י רצינו לקבוע שכר זה כאחיד וקבוע לכל
המוסדות הגבוהים. ידענו שלא כל הסטודנטים יכולים לשלם שכר זה, אבל
40 - 35 אחוז בודאי ובודאי יש באפשרותם לעמוד בשכר זה, זאת אף אמרו
הסטודנטים עצמם. וכדי להקל על יתר 60 האחוז החלטנו להפריש 20 אחוז
משכר הלימוד, כ-120 אלף ל"י, שיהיו סטודנטיים לקרן ההלוואות, נוסף על
הסטיפנדיות. הסטיפנדיות כידוע ניתנות לתלמידים מוכשרים ומסודרים.
ההלוואות טקרון זו יצבתנו לסטודנטים הנזקקים בצורה כזו שיחזירו אותן
לאחר גמר לימודיהם. חלוקת ההלוואות תיעשה על ידי ועדה פריטטית של
אגודת הסטודנטים ושלטונות האוניברסיטה, שתוך הנחה שאף סטודנט לא
יאלץ להפיס את לימודיו בגלל שכר הלימוד. עם זאת יש לראות את כספי
הקרן הזו כהכנסה לאוניברסיטה, הנכללת בתקציבה, מפני שבסופו של דבר
ישולמו ההלוואות לאוניברסיטה.

כאשר נפגשתי לראשונה עם הסטודנטים, הם יצעו
כבר על החולטה הראשונה בדבר שכר לימוד של 250 ל"י, ובבטרי להם את הבטחה
על הורדתו ל-200 ל"י אמרו לי: הוקל ללבך אך כעבור זמן העל על המרץ
הצעה על שכר לימוד של 150 ל"י; שאלתי את הסטודנטים: מה פירוש הדבר?
מדוע המדינה ש יכה לעזור לאנשים שיש באפשרותם לשלם? האם זה לא דמורליזציה?
ויש לציין, כי טקרון ההלוואות לסטודנטים בטכניון, נשאר בשנה שעברה סכום
טוהיים שלא השתמשו בו, מפני שלא היו פניות להקלות בשכר הלימוד.

אשר לבעיית השבתת הלימודים בפקולטה לרפואה,
טוענת האוניברסיטה: הסטודנטים הודיעו מראש שלא ישלמו את שכר הלימוד;
מה איפוא זכותם המוסרית לבגוד ולדרוש לפתוח את הלימודים? לאחד התמתחות זו
כינמתי שנית את הוועדה המיעצת והיא החליטה פה אחד - לדאוג שאף סטודנט לא
יפסיק את לימודיו בגלל שכר הלימוד.

א. ברטון:
 לצערי הרב אינני יכול לקבל את הודעת הוועדה
 החינוך והתרבות. אני מוכרח לפחות על
 ביטויים כגון "דמוקרטיזציה" וכו', שהם אינם סמנטיים לפעם החסר של
 הסטודנטים.

כמו כן אין אני יכול לקבל את עמדת היו"ר,
 האומרת כי עמדת הסטודנטים נפסדת וסאלנטים מפלגתיים סמנטיים אותם. אני
 חושב שהמטב הכלכלי הוא המטית ולא מפלגות או קומוניסטים.

אשר ללימודים בפקולטה לרפואה, מענייני
 בדבר ובאשר לי שהשבתת הלימודים בפקולטה זו היא בלתי חוקית לעת עתה,
 טעון שהתאריך החוקי להסדר התשלום הראשון בפקולטה זו הוא ה-19 לנובמבר.
 לא היתה כל זכות להנהלת האוניברסיטה להשבית את הלימודים לפני תאריך זה.

שר החינוך והתרבות ב. דינור: התלמידים הודיעו שהם לא ישלכו.

א. ברטון:
 הסטודנטים לרפואה במחזור האחרון הודיעו
 שהשבתת הלימודים עלולה להביא לידי כך
 שיפסידו את שנת הלימודים.

דרישתנו הראשונה היא לפתוח את שערי
 האוניברסיטה ולא להפריע לסטודנטים את לימודיהם. אשר לשכר הלימוד, אין
 לי מה להוסיף לעמדת ציבור הסטודנטים כולו; דומני שהגב' פרסיץ יודעת
 היטב כי ציבור הסטודנטים כולו מתנגד להעלאת שכר הלימוד ואין זה ענין
 של מפלגה זו או אחרת. לפי דעתי הממשלה עדיין יכולה למצוא מקור כספי
 אחר כדי לאפשר פתיחת הלימודים בלי העלאת שכר הלימוד.

אין אני יכול לקבל את העמדה כי ענין זה
 אינו בסמכותנו; אם זה לא בסמכותנו - מה כן בסמכותנו? - עמדתנו ברורה -
 ועדת החינוך והתרבות חייבת לוטר שאנו מוכרחים, יחד עם הממשלה וטכרד
 החינוך, למצוא מקור אחר כדי לאפשר לסטודנטים לימודים רגילים ותקינים,
 ללא העלאת שכר הלימוד.

ד. נצר:
 אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה את ההחלטה
 שנתקבלה באותו דיון שקיימנו לפני חודשיים;
 אז סיכמנו שהוועדה פונה בבקשה בסדרצת לספיקה הצדדים, האוניברסיטה ואגודת
 הסטודנטים, שימצאו דרך להבנה. אין אני יכולה להתחייב טראש שהוועדה לא
 תתערב, כי אינני יודעת מה תהיה התפתחות העניינים; אולם לפי שעה יש, לדעתי,
 להזכיר את פנייתנו לשני הצדדים, לעיות את הכל על סנת לא לגרום לזעזועים.

מ. ארנא:
 הגיעה אלי שמועה ששר החינוך הביא
 לוועדה המיעצת הצעה שהיא לא קיבלה.

שר החינוך והתרבות ב. דינור:
 הבאתי הצעה שלפיה אנו נקבע שכר לימוד
 בגובה של 150 ל"י, ונוסף על כך תוקם
 קרן בסכום של 100 אלף ל"י, על ידי הממשלה והסוכנות. האוניברסיטה לא
 קיבלה הצעה זו, טעון שבמקרה זה כספי הקרן הזאת יוצאים מתחום תקציב
 האוניברסיטה, כלומר, מסך כל הכנסותיה, ואילו לפי ההצעה הקורית, הקרן
 תוקם מהפרשת 20 אחוז משכר הלימוד אבל תישאר בתחום הכנסות האוניברסיטה.
 כלומר ההלוואות מוחזרות לאוניברסיטה. בפלים אחרות, לפי ההצעה הטובה
 תקציב האוניברסיטה אינו מתאזן. על כן התנגדה האוניברסיטה להצעה זו, ולא
 מתנאי שהממשלה והסוכנות יטעו לה את הסכום החסר כדי איוון התקציב.

מר שריד:
 כהשלמה לדברי השר אני רוצה לוטר מה הוא
 המוצא, בודאי שהכנסת סוברנית לדון בכל
 ענין; אך נדמה לי, שבקביעת גובה שכר הלימוד אין הכנסת חייבת לטפל, זה
 ענין סטודנטים הממשלה עם סוסדות האוניברסיטה קובעים. אני מבין שפנו אל
 הכנסת והיתה הצעה לסדר-היום; אך ועדת החינוך והתרבות החליטה כבר שלה
 אין פתרון והיא מציעה שהצדדים יתפזרו וימצאו דרך. הצדדים נפגשו ולא
 מצאו דרך לפשרה. לי נדמה שלועדת החינוך והתרבות של הכנסת אין יותר
 מה לטפל בשאלה זו. יתכן שמאוחר יותר תתעוררנה בעיות נוספות, אולם בשלב
 זה אין מה לדון.

נוסף על כך דונו שדיון **בועדת החינוך** עלול להכביד על פתרון הסאלה. צריך להיות ברור שאין סכסוך בין האוניברסיטה והסטודנטים; האוניברסיטה כלל אינה עוסדת על כך שהסטודנטים ישלמו דונקא 200 ל"י; האוניברסיטה יכולה להסתפק ב-100 ל"י בתנאי אחד - שלא יידרש סמנה להגיש תקציב מאוזן. מאחר שהוצאר עומד על דרישה זו ומבקש סמנה תקציב מאוזן, אין לה ברירה אלא להגיש תקציב מאוזן המבוסס על 200 ל"י שכר לימוד, אשר אושר על ידי הועדה הטיעצת, שמסתתפים בה 4 שרי סמסלה - שר החינוך, כיו"ר, שר הבריאות, שר המשפטים והשר ז. ארן. האוניברסיטה פוכנה לוות על שכר לימוד זה בטני תנאים; שיטתו אותה סוובת הגשת תקציב מאוזן; שטיטהו אחר יאזן את התקציב.

א. רוזנל באור:

אני סמכיתם לדברי שר שריד שאין סכסוך בין האוניברסיטה ובין הסטודנטים; אני חושבת שהסכסוך הוא בין האוניברסיטה ובין הסמסלה. זאת יש סכסוך בין האוניברסיטה ובין הסמסלה, לא חובת הסטודנטים לפתור אותה. כל פרשת הטערים סכיתה את האוניברסיטה לידי טעב כזה שאין באפשרותה לאזן את התקציב, ואילו המוכר היה טחליט להתיחס לאוניברסיטה כפליחא סתליחא אל גופים אחרים, לא הליבו חוזרים למרטה זו טדי טעט בפעם. קל להציג את הדברים בצורה כזו, שיטבם עטיריה, טוצאי דם וכו', וטטפחד גל יהנה טטהו טהם, צריך לטגול כל ציבור הסטודנטים. אני חושבת שהמרטה הזאת לא תסתיים כאן.

בישיבת הועדה לפני הפגרא הצעתי שתי הצעות:
 א) שהועדה תחליט כי אין להעלות את שכר הלימוד בטנה זו; ב) שהועדה תמליץ בפני שר החינוך והתרבות למצוא, בעזרת יתר טשרדי הסמסלה, דרך לקבוע לאוניברסיטה ולטכניון טער הולם את צרכיהם החיוניים. אני חוזרת להצעות אלו בשני טטויים: בטקום לומר שהועדה סמליצה בפני שר החינוך, לומר שהועדה סמליה על שר החינוך. כי בינתיים היתה פגרא של חודטיים ימים, ובטטן הזמן הזה צריך היה למצוא פתרון. מאחר שהפתרון לא בטצא, אינני מ יותר בהטלצות, מלא הצעתי היא להטיל על שר החינוך והתרבות למצוא דרך, בעזרת הסמסלה, לתת לאוניברסיטה טה שטגיע לה.

היו"ר ט. פרטיץ:

לוועדת החינוך והתרבות יש סטכורות טטויות טטויטות; אין לה כל סטכות להטיל על השר, או על הסמסלה, לקבוע טער זה או אחר. מאחר שאנו מיטדנו את התקציב - ואנו רטוינו צרכים רבים שלא יכולנו לטפקם - בטידה שטיטקנו את צרכי האוניברסיטה על ידי התקציב שמיטדנו לה, אינני חושבת שנוכל טעת לטנות את דעתנו, ודוטבי טניטיב לעשות את בטלק את ידינו טענין זה.

י. סטילנטקי:

אותי טעטיקה טמלה טטולי תרטה פורטמלית, אבל יש לי דוטם שהיא חטובה טמד - טה סטכותה של ועדת החינוך בענין זה. אינני מקבל את ההערה טועדת החינוך טוברנית לדון בכל ענין של האוניברסיטה; אני חושב שבטטטר הטדוקרטטי בו אנו חיים, אין לכנסת לדון בענינים אקדמטיים. אינני יודע טדוע צריכים ענינים כאלה, כמו שכר לימוד, להגיע טיד לטוסד העליון של הטדיבה, בלי טיהיה טוסד אחר טינסה לפתור את הבעיות. עכטיו רק טתצור כטה חיוני וחטוב היה להקים את הטועצה להטכלה גבוהה, אשר תהיה טוטטכת טטעם הכנסת, על ידי חוק טיוחד, לקבוע טוטית בכל הענינים הטלה.

אשר לעצם הענין: בטטה לי שלא טטעתי טום הצעה טעטית. רטיתי את פרוטוקולי היטיבות הקודמות בהן עטקה הועדה בענין זה וגם אז היא לא טיככה מלא טיכום לפיו סמליצה הועדה בפני טבי הצדדים למצוא דרך להבנה. אינני רואה טום אלטבט נוסף אשר בזכותו נוכל להוטיף על הצעה זו או לגרוע טמנה. לפי דעתי ההחלטה הבנונה ביותר היא: לומר שאין לוועדה טה להוטיף על החלטתה הקודמת.

א. ברטון:

אני מקווה טרוב הועדה אינו טוכן לקבל את העטדה שכבר טייטנו את הפרטה, לפי הצעת נציג טשרד החינוך. אני מקווה שהועדה גם לא תקבל את עטדת היו"ר, שצריך לטלק את ידינו טענין זה. לדעתי, חוכתנו לתערב ואני טציע הצעה טמד קונקרטית: טגיטה של חברי ועדת החינוך עם באי כוח הסמסלה בוועדה הטיעצת, כדי לדון על טציאת פתרון.

9.11.54

סר החינוך והתרבות ב. דינור:
 אבי רוצה לוטר שבקטר לשערים, חלו
 שינויים רבים. טוור סאד להגיד שהטסלה
 לא דואגת לאוניברסיטה; בטסך השניה הללו הועלה התקציב לחינוך גבוה מ-300
 אלף ל"י ל-3 מיליון ל"י.

אשר להצעת החוק על הטועצה להשכלה
 גבוה, בקרוב אבי עומד להחזיר הצעה זו לכנסת, אבי יודע שיש הרבה בעיות
 של החינוך הגבוה, ואבי מקווה שהחוק הזה יפתור הרבה שאלות. כלל לא
 הזנחתי את הדבר הזה בטסך הזמן, אלא עיינתי בחומר, הקיסותי ועודת אשר
 עובדות על הצעת החוק גם בהיותי בחו"ל שוחחתי על ענין זה עם אנשי מקצוע,
 יסבתי אף עם פרופסור איינשטיין על כל סעיף וסעיף. אבי מקווה שבעזרתכם
 בקרוב נעביר את החוק בכנסת.

היו"ר ט. פרסיץ:
 ישנן שלש הצעות: א) הצעת סר ברסן -
 לערוך פגישה בין חברי ועדת החינוך
 וחברי המססלה בוועדה המיעצת; ב) הצעת חה"כ נאור - להטיל על סר החינוך
 והתרבות למצוא, בעזרת המססלה, דרך לקצוע לאוניברסיטה ולטכניון שער הולם
 את צרכיהם החינוכיים; וכן לא להעלות את שכר הלימוד בשנה זו; ג) הצעתי -
 להודיע שנין לוועדת החינוך בשאלה זו מה לספל יותר, לאחר שהתקציב אוטר.

ד. נצר:
 אבי מציעה לנסח את הצעת היו"ר
 באופן כזה, שועדת החינוך עומדת
 על מסקנותיה, שקיבלה לפני הפגרא, בנידון זה.

ה צ ב ע ה

הצעת חה"כ ברסן - לא נתקבלה

הצעת חה"כ א.ר. נאור - לא נתקבלה

הצעת היו"ר הועדה - נתקבלה

א. ברסן:
 אני חושב שמחובתנו לקבל טלחת טטעם
 הסטודנטים במקולקה לרפואה כדי לטטוע
 מהו המצב במקולטה זו.
היו"ר ט. פרסיץ:
 לאחר החלטתנו האחרונה אין מקום להצעה
 זו ואינני יכולה להצביע אותה.

סיטיבה נועלה בטעה 15.13.